

УДК 087:130.2

КНИГА В ЕПОХУ ВІЗУАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ

Лисенко Л.І.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

У статті досліджено особливості функціонування книги в системі візуальних комунікацій. Окреслено основні напрямки наукової дискусії про природу, розвиток та перспективи формату книг без тексту, які потребують системного дослідження в українському контексті. З'ясовано закономірності актуальності видань з візуальною домінантою для дитячої аудиторії, серед яких їхній творчий, виховний, розвивальний та медіаосвітній потенціал. Проаналізовано, що чинниками популярності книжок без тексту в дорослих читачів є зміна інформаційно-комунікаційного простору, трансформація рецептивних і когнітивних процесів, запит на наративні формати з емоційною домінантою. Доведено, що різноманітність сегмента візуального книговидання відображає багатовимірність моделей читацької поведінки.

Ключові слова: візуальна культура, книга, «мовчазна книга», книжка-картинка, безтекстова книга.

Постановка проблеми. У 2012 році національна секція Міжнародної ради з дитячої та юнацької книги (ІВВУ) в Італії розпочала проект «Мовчазні книги: зі світу до Лампедузи і назад» [14], покликаний зібрати звідусюди книжки-картинки для дітей та дорослих-біженців, іммігрантів. Саме на цьому острові виникла гостра необхідність шукати нові форми налагодження психологічних, комунікаційних, культурних контактів для взаємодії з іноземцями, котрі потрапили в складні життєві обставини й готові до змін. Ініціативу через три роки продовжила

національна секція ІВВУ Швеції у співпраці з бібліотеками та центрами допомоги біженцям. Акцент було зроблено на вдосконаленні методології застосування «мовчазних книг» у цільових проектах. Інтерес до нетекстових видань зумовлений особливостями їх наративної природи, яка здатна долати культурні й мовні бар'єри в налагодженні взаєморозуміння в неоднорідному мовному середовищі. Серед найпопулярніших книжок проекту – «Уламок» (Flatsam) Девіда Вейснера, «Сніговик» (The Snowman) Раймонда Бріггса, «Подорож» (Journey) Аарона Беккера,

«Прибуття» (The Arrival) Шона Тана. У кожній із цих ілюстрованих історій візуалізовані ситуації втрати, самотності, адаптації, пошуку, суголосні з обставинами, в яких опинилися біженці. За такого типу нарації кожен читач / глядач / наратор органічно знаходить себе в контексті конкретної історії, оскільки її представлення перебуває поза національною чи лінгвістичною специфікою. Читачки сесії, які модерували волонтери і бібліотекарі, використовуючи видання цього наративного формату, відбувалися в рецептивно комфортній атмосфері, їх учасники, зосереджуючись на сюжетах книг, «проговорювали» і свої проблеми.

За спостереженнями колишнього генерального директора Міжнародного бюро французького книговидавництва Жана-Гі Буена, найрезонансним видавничим трендом останніх років є мальовані історії та графічні новели для дітей і дорослих: «20 років тому ця сфера представляла 2% фінансового ринку, тепер – 9%. І 12% серед проданих примірників такої літератури – комікси не лише для дітей, а й для дорослих» [4]. Самодостатність жанру після Пулицерівської премії коміксу «Маус: Розповідь того, хто вижив» Артура Шпігельмана у 1992 році підтвердив щогорічний довгий список на Букерівську премію, до якого вперше потрапив графічний роман – «Сабріна» Ніка Дрназо [9].

Український книжковий ринок активно зреагував на популярність візуальних історій для дітей і дорослих: серія перекладів графічних романів та ілюстрованих історій видавництва «Видавництво» («Переполиц» Маржан Сатрапі, «Стіна» Петра Сіса, «Серце, плач» Гленна Рінгтведа, Шарлотте Парді), серія Комікси DC та Vertigo видавництва «Рідна мова»; книги-розглядалки (віммельбухи), книги-картинки, арт-буки, ілюстровані історії та казки «Видавництва старого Лева»; перша графічна повість «Безхвоста» Оксани Луцесівської і Яни Гавриш (видавництво «Віват») та інші.

Багатоаспектний потенціал безтекстової книги стимулював науковий інтерес до неї. У зарубіжному видавничому й дослідницькому дискурсі кристалізується ідея нових форм комунікаційної взаємодії в глобалізованому інтегрованому світі, які сприяли б подоланню культурних, ментальних, мовних та інших бар'єрів. Візуальні форми комунікації, помітне явище серед яких – безтекстова книга, структурують наративи на основі універсальних символічних кодів, інтерпретаційним механізмом яких є асоціації та емоції, і це – певний виклик для соціокомунікаційних досліджень.

Наративні структури з різних соціокультурних практик, що репрезентують нарративний поворот (Мартін Крайсворт), переорієнтація соціокультурної парадигми з текстоцентричної на візуальну (візуальний поворот у сучасному гуманітарному знанні) сформували передумови для осмислення сутності, смислотвірної цінності й функціональної специфіки книжкових видань, які не містять текст. А перманентні дискусії про когнітивні змагання традиційного нарративу з його візуальними формами поступово трансформують розуміння книги як феномену, сфер її функціонування, поведінкових механізмів цільових аудиторій та реакцію видавничої індустрії нові рецептивні потреби і практики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У зарубіжних дослідженнях питання соціокультурної актуальності і нарративної самодостатності книг-картинок (книг, які не містять тексту) розпочалися з 80-х років ХХ ст. Беттіна Кюммерлінг-Майбауер (Bettina Kümmerling-Meibauer) виокремлює наукові розвідки Девіда Льюїса (David Lewis), Марії Ніколаєвої (Maria Nikolajeva), Керол Скотт (Carole Scott), Пєррі Нодельмана (Perry Nodelman), Улли Рєдін (Ulla Rhedin), Софі ван дер Лінде (Sophie van der Linden), Йєнса Тіле (Jens Thiele), які окреслили орієнтири для сучасних студій [13, с. 4]. Дослідження репрезентують розуміння інтермедійної природи видань, які в різних комбінаціях поєднують зображення і текст (заголовок, репліки тощо). Сучасні підходи до їх вивчення заперечують взаємозумовленість і взаємодоповнюваність вербальних і візуальних кодів, оскільки кожен із них може формувати різні аспекти досвіду «візуального» читання. Беттіна Кюммерлінг-Майбауер зауважує, що «книги-картинки характеризують варіативність концептуальних проєкцій, які охоплюють семіотичний, матеріальний і культурний феномени, і кожен може співвідноситися з різними підходами до нарації» [13, с. 4].

Актуальні в сучасних комунікаційних умовах дослідження дидактичних і медіаосвітніх аспектів функціонування книг-картинок і книг, які не містять тексту. Серед найрепрезентативніших – розвідки Евелін Аріспе (Evelyn Arizpe), Джулі Макадам (Julie McAdam), Морін Фаррелл (Maureen A. Farrell), Лєна Ансворта (Len Unsworth), Клер Пейнтер (Clare Painter). Зазвичай, це міждисциплінарні дослідження, що аналізують книги-картинки з позицій мистецтвознавства, історії та географії культури, семіотики, філософії, візуальної грамотності, теорії педагогіки, літератури з метою виявлення смислетвірного потенціалу візуальних історій.

В Україні системні дослідження тематичних, жанрових, структурних, функціональних особливостей книг, які не містять тексту, не представлені. Емілія Огар у монографії «Дитяча книга в українському соціумі (досвід перехідної доби)» розглядає їх у потоці продукції з виразно маркованою «дитячою» адресністю [2]. Окремі різновиди (графічні романи та комікси) досліджують Світлана Підпригора, Олена Колесник, Олена Бежан, Наталя Космацька. Їх дидактичний та медіаосвітній потенціал – предмет дослідницького інтересу Ганни Онкович, Юрія Несіна, Володимира Юрженко, Наталії Вострянкової. Оглядові матеріали як реакції на актуальні тенденції видавничого ринку публікують фахові медіаресурси Букмоль, Читомо, Літакцент, Буквоїд, сайти видавництва і книжкові блогери на персональних сторінках.

Виокремлення не розв'язаних раніше частин загальної проблеми. Перевага візуально-образних форм нарративу в сучасному інформаційному світі зумовлює потребу адаптації автора / видавця / читача до нових моделей книготворення, взаємодії учасників цього процесу, створення умови для системних досліджень специфіки книжкових візуальних форматів і їх приживання в українському книжковому середовищі. Важливе і з'ясування соціокультурних передумов «буму» на мальовані історії та їхнього виходу за межі традиційно дитячого сегменту.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є розкриття закономірностей популярності «безсловесних» книг у сучасному соціокомунікаційному просторі.

Виклад основного матеріалу. Трактуючи поняття «книжка без слів» (wordless books) має значні розбіжності. У контексті превалювання візуального складника книжкових видань використовують поняття «книжка-картинка», «книжка-розглядалка» (віммельбух), книжка-іграшка, ілюстрована книжка, комікс, графічний роман, арт-бук, поп-ап книга, візуальна книжка тощо. Підвищений інтерес видавничої індустрії до такої продукції постійно розширює її асортимент, форматну та змістову варіативність, що актуалізує системну дослідницьку роботу. Як зауважує Сара Доуговер (Sarah Dowhower), «з появою перших статей про книжки без слів (wordless books) в середині 1970-х років, їх згадували в контексті книг-картин (picturebooks), в яких історія поставала винятково через ілюстрації. Згодом до цієї категорії зараховували лише книги, які розповідають історії в зображеннях; у Бібліотеці Конгресу є предметний покажчик видань, які не містять текст, – «історії без слів». Однак багато каталогізованих під цим заголовком видань «не мають історій у традиційному розумінні» [8, с. 60]. Крім того, відсутність тексту в них є відносною. Заголовки, репліки, написи на зображеннях, паратекст все-таки наявні в книжках-картинках. Сандра Л. Бекетт (Sandra L. Beckett) вважає більш точною їх назвою «розповіді без слів» (wordless narratives) [6].

Евелін Аріспе пропонує сприймати книги-картини без слів (wordless picturebook) як текст, в якому візуальні образи несуть смислове навантаження, а відсутність вербальних елементів є не лише художнім прийомом, а їхньою сутнісною специфікою [5, с. 5]. Зазвичай, один із аспектів взаємозв'язків слово / зображення в них втрачається, оскільки заголовки та інші складники паратексту можуть виражати важливі смисли в деяких форматах книжок-картинок [5, с. 5]. Тому Евелін Аріспе на їх означення пропонується терміном «книжка-картинка» (picturebook), бо всі вони містять хоча б кілька слів, як правило, у заголовках або «вбудованими» в зображення (назви вулиць, магазинів). Поняття «книжка майже без слів» (almost wordless) використовують стосовно видань з тенденцією до мінімізації вербальних елементів оповіді [5, с. 5].

Емілія Огар наголошує, що в українському дитячому книговидаванні для них немає сталого визначення [2, с. 249]. Враховуючи широке функціональне призначення, різне співвідношення вербальних і зображальних складників у виданнях такого типу, вона пропонує послуговуватися терміном «ілюстрована дитяча книга» і «диференціювати його на групи на основі пропорційності між текстом та ілюстративним рядом, розподілу між ними функцій в переданні закладеної автором інформації, у створенні відповідної емоційної атмосфери» [2, с. 250]. Ці дві групи – зображально-текстові й текстово-зображальні [2, с. 251].

Американська дослідниця Сара Доуговер вирізняє в сукупності «книг без слів» п'ять категорій:

1. Концепт-книги, які інформують про алфавіт, цифри, місяці тощо або позначають книги

для дітей, в яких серії відомих предметів візуалізовані для називання чи ідентифікації.

2. Тематичні книжки, в яких ілюстрації пов'язані, але не в традиційну сюжетну лінію.

3. Пояснювальні (пізнавальні) книги, в яких візуалізовані наукові і соціальні дослідження.

4. Візуальні книги-ігри, які запрошують читачів до взаємодії з картинками (знайти приховані об'єкти, порівняти відмінності між зображеннями, створити історію); візуальні ігри з ілюзіями і трансформаціями сторінки.

5. Наративні книги-історії, які мають спрощені або ускладнені сюжетні лінії [8, с. 62-63].

Сучасні видання можуть фігурувати в кількох категоріях одночасно. Крім того, складність візуального ряду і високий рівень його змістового навантаження робить їх придатними не лише для дитячої, а й для юнацької аудиторії (young adult) і для дорослих. Їх Сандра Л. Бекетт називає кросверними книгамии-картинками (crossover picturebooks), увага до яких посилюється у зв'язку з наростанням глобального тренду кросвер-літератури (серія Джоан Ролінг про Гаррі Поттера, роман Джона Р.Р. Толкіна «Володар пернів», трилогія «Голодні ігри» Сюзанни Коллінз та інші). На її думку, такий формат видань має унікальну перевагу – спільне читання дітей і дорослих, коли обидві групи читачів мають рівні права в інтерпретації. Ця специфіка книг-картин вирізняє їх з-поміж інших наративних форм, завдяки їй вони кидають виклик традиційним нормам і законам жанру, який прийнято вважати винятково дитячим [6].

Нарощення популярності й урізноманітнення дитячих книжок-картинок зумовлені значним їх розвивальним, виховним, дидактичним, креативним потенціалом. Поява видань з акцентованими візуальними компонентами для дорослої цільової аудиторії диктує необхідність переосмислення моделей сучасної читацької поведінки, які опинилися під впливом інформаційно-комунікаційних технологій, передусім інтернет-культури.

Журналіст The New York Times Фархад Манжу (Farhad Manjoo) в одній із публікацій запросив своїх читачів до «посттекстуального майбутнього» («Welcome to the post-text future»): «Ми тільки почали розглядати глибші, більш кінетичні можливості онлайн-культури, в яких текст відступає на задній план, а звуки та зображення стають універсальною мовою» [11]. Доступність технологій спростили не тільки алгоритми використання мультимедійної продукції, а й відкрили можливості для непрофесійного її продукування. Розмивання нормативів, які поширюються на нетекстові медійні формати, значно впливає на когнітивні й рецептивні процеси, оскільки зображальна знакова система інформаційного повідомлення зумовлює домінування емоційного над раціональним. Сегмент візуального книговидавання, спозиціонований в цій парадигмі, віддзеркалює багатовимірність моделей читацької поведінки, які стимулюють еволюцію книги.

Втрата звички «тривалого читання», зміна пріоритетів і часових меж сконцентрованої уваги, збільшення кількості й щільності інформації, що породжує необхідність швидко реагувати й орієнтуватися, створюють передумови для трансформації мисленневих, когнітивних механізмів

людини, які сформували запит на невербальну інформацію, потіснивши інші її види. Спеціаліст з візуалізації даних Кароль Пекарський певною мірою простовує цю теорію, переймаючись таким питанням: «Якщо вже наш мозок і нервові зв'язки такі гнучкі, щоби змінюватися за кілька днів чи місяців під впливом читання коротших текстів, то чому б їм не змінитися назад за читанням довших і вдумливіших текстів?» [3].

Іммерсивне (інтегрує потреби, інтереси різних цільових аудиторій) інформаційне середовище, в яке потрапляють мальовані історії в книжкових форматах, не є новим. Дослідження з археології медій ілюструють повторюваність культурних процесів і досвідів: інформаційне перенасичення доби Відродження, поширення друку, винахід фотографії, поява кінематографа тощо. Подібні формули, які повторювалися в різних культурних контекстах, Ерккі Хухтамо називає топонами: «Наприклад, ідея занурення в медію <...>. Ця ідея була популярною у 1990-х роках, коли люди почали обговорювати віртуальну реальність й уявляти майбутнє в безтілесному кіберпросторі. Все, що сьогодні серйозно обговорюється, – насправді своєрідні розриви культури, які демонструють, що більшість культурних процесів уже існували раніше» [1]. Ці тенденції стосуються певною мірою й актуальності взаємодії вербальних / візуальних комунікацій, до яких зверталися в давні й античні часи (наскельні, печерні малюнки, подієві зображення на кераміці тощо). Майже тотальна неграмотність зумовила пріоритетність зображальних інформаційних повідомлень. Це спричинилося до появи ілюстрованої преси у країнах, де скупчувалося найбільше трудових мігрантів. Зрештою, історія проекту ІВВУ Італії «Мовчазні книги: зі світу до Лампедузи і назад» підтверджує загадану теорію й означає пріоритетність книг, які не містять тексту, для налагодження міжкультурних комунікацій з можливістю уникнення мовних бар'єрів.

Змога «прочитування» смислів у книгах-картинах поза вербальною практикою не применшує їх оповідальної сили. Зіставлення репрезентативних і нарративних характеристик візуальних і вербальних артефактів Беттіна Кюммерлінг-Майбауер вважає особливо актуальним. У цьому вона покликається на класичну роботу Готгольда Ефраїма Лессінга «Лаокоон, або Про межі малювання та поезії», його аналіз сутності живопису й поетичного мистецтва: «Лессінг підтверджує, що різні види мистецтва можуть перемикатися між темпоральною і просторовою репрезентацією, а значить невербальні артефакти також можуть розповідати історії» [13, с. 2]. Зміни сторітелінгової парадигми різних медіумів відкрили простір і створили передумови для популярності серіальної кіно- і телепродукції. У 2015 році Британський словник англійської мови Collins English Dictionary назвав словом року дієслово *to binge-watch* – «запірно переглядати» (телепрограми, серіали) [7], що фіксує зміну звичок інформаційного споживання і виправдовує запит на книжкові візуальні формати, які відповідають моделям «прокруткових (scrolling) історій» [3]. Кооперація візуальних медій (книжкових, відео) успішно реалізується в екранізаціях, зокрема кінопротистоянні всесвітів Marvel і DC Comics.

Сучасні проактивні споживачі, поведінка і звички яких активують нові книговидавничі моделі, на думку стратегічного маркетолога, члена спільноти BookMachine Сюзан Кавана (Suzanne Kavanagh), формують Споживача 3.0 [10]. Книжкові візуальні історії мають суттєвий потенціал для застосування креативних здібностей цієї аудиторії. Читач / наратор користується свободою вибору послідовності інтерпретації візуальних образів, точок зору для декодування смислів, проєкцій на особисті досвіди. Подібними перевагами користувалися феноменально популярні книги-розмальовки для дорослих (colouring books), де кожен має змогу не тільки «прочитувати», а й самостійно створювати візуальні образи, сюжети тощо. Окрім сприяння розвитку творчих здібностей, такі видання мали терапевтичний, антистресовий, рекреаційний ефекти. Щоправда, філософ Сюзан Нейман (Susan Neiman) у широкому інтересі до цієї продукції побачила глибоку проблему суспільства – його інфантилізацію. На її думку, культура більше не пропонує жодної привабливої поведінкової моделі для людей зрілого віку, на відміну від дитинства: «Дорослість ототожнюється з покірністю, відмовою від мрій про пригоди, усіх надій на отримання задоволення і, відповідно, краще майбутнє» [12]. Усвідомлення своєї зрілості вимагає відповідної поведінки: вміти приймати рішення, формувати власну думку і точку зору на основі аналізу й осмислення інформації. У сучасних «мовчазних книгах» для дорослих простежується тенденція апелювати до важливих і складних проблем сучасності або історичного минулого: тема домашнього насилля у графічному романі польських авторів Ежи Шилака та Йоанни Карповіч «Розквашене яблуко» (пол. «Kwaśne jabłko» – пер. видавництва «Видавництво»); французький бестселер «Персеполіс» («Persepolis») авторки іранського походження Маржан Сатрапі про переосмислення політичних процесів і традиційного світогляду; «Маус: Розповідь того, хто вижив» Артура Шпігельмана («Maus: A Survivor's Tale») – історія про єврея, який пережив Холокост. Поява кожного подібного видання викликає значний суспільний резонанс, а читачі / наратори продовжують шукати свої ролі в реконструкції та інтерпретації їхніх смислів, закодованих у послідовності візуальних образів.

Висновки і пропозиції. Мовчазна (нетекстова) книга репрезентує одну із тенденцій розвитку сучасного медіасередовища – розширення сфери візуального контенту й наростання зосереджених на ньому рецептивних практик, що водночас ілюструє тезу представників канадської школи медіакомунікацій про відродження ранніх комунікаційних практик на іншому технологічному і соціокультурному щаблі розвитку цивілізації.

Популярність дитячих книг, в яких майже або цілком відсутній текст, активізує дослідження новітніх медіаявищ і рецептивно-інтерпретаційних стилів як чинників розвитку креативних, комунікаційних здібностей.

Вростання таких видань у сферу медіапрактик дорослих аудиторій зумовлене їх інтерактивним і нарративним потенціалом, ефективним інтегруванням в систему запитів цифрової культури. А когнітивні і медіаосвітні моделі взаємодії з такими виданнями зрілих читачів потребують інтердисциплінарних досліджень.

Список літератури:

1. Герман И. Эволюция технологий: Эрки Хухтамо о том, чем занимаются археологи медиа / Инна Герман // Теории и практики. – 03.02.2015. – Режим доступа: <https://theoryandpractice.ru/posts/10145-arkheologiya-media>.
2. Огра Е. Дитяча книга в українському соціумі (досвід перехідної доби) [Текст] : монографія / Емілія Огар. – Л.: Світ, 2012. – 319 с.
3. Петренко Т. Кароль Пекарський про кінець книжок та майбутнє читання / Тетяна Петренко // Читомо. – 12.06.2018. – Режим доступу: <http://www.chytomo.com/karol-pyekars-ky-j-pro-kinets-kny-zhok-ta-majbutnye-chy-tannya/>.
4. Петренко Т. Французька панорама останніх видавничих трендів Жана-Гі Буена / Тетяна Петренко // Читомо. – 05.06.2018. – Режим доступу: <http://www.chytomo.com/frantsuz-ka-panorama-ostannih-vy-davny-chy-h-trendiv-zhana-gi-buena/>.
5. Arizpe E. Meaning-making from wordless (or nearly wordless) picturebooks: what educational research expects and what readers have to say / Evelyn Arizpe // Cambridge Journal of Education. – 2013. – V. 43(2). – P. 163-176.
6. Beckett S.L. Crossover Picturebooks: A Genre for All Ages / Sandra L. Beckett. – New York and London: Routledge, 2012. – 398 p.
7. Binge-watch is Collins' dictionary's Word of the Year // BBC. – 05.11.2015. – Режим доступу: <https://www.bbc.com/news/entertainment-arts-34723515>.
8. Dowhower S. Wordless Books: Promise and possibilities, a genre comes of age / Sarah Dowhower // Yearbook of American Reading Forums / edited by K. Camperell, B.L. Hayes and R. Telfer. – 1997. – V. 17. – P. 57-79.
9. Gamerman E. Graphic Novels Get New Respect / Ellen Gamerman // The Wall Street Journal. – 04.08.2018. – Available at: <https://www.wsj.com/articles/graphic-novels-get-new-respect-1533387601>.
10. Kavanagh S. Consumer 3.0 – Reading, crowd-sourcing and audience engagement in a digital age [EVENT REPORT] / Suzanne Kavanagh // BookMachine. – 05.06.2018. – Available at: <https://bookmachine.org/2018/06/05/consumer-3-0-reading-crowd-sourcing-and-audience-engagement-in-a-digital-age-event-report/>.
11. Manjoo F. Welcome to the post-text future / Farhad Manjoo // The New York Times. – 14.02.2018. – Available at: <https://www.nytimes.com/interactive/2018/02/09/technology/the-rise-of-a-visual-internet.html>.
12. Neiman S. The craze for adult colouring books shows how we've all become infants / Susan Neiman // The Telegraph. – 11.05.2016. – Available at: <https://www.telegraph.co.uk/books/what-to-read/colouring-books-for-adults-prove-how-infantile-weve-become/>.
13. Picturebooks : representation and narration / edited by Bettina Kümmerling-Meibauer. – New York, London: Routledge, Taylor & Francis Group, 2014. – 258 p.
14. Silent books: A handbook on wordless picture books packed with narrative power. – GTC Print, Lulee, 2016. – 20 p.

Лысенко Л.И.

Полтавский национальный педагогический университет
имени В.Г. Короленко

КНИГА В ЭПОХУ ВИЗУАЛЬНОЙ КУЛЬТУРЫ**Аннотация**

В статье исследованы особенности функционирования книги в системе визуальных коммуникаций. Определены основные направления научной дискуссии о природе, развитии и перспективах формата книг без текста, которые требуют системного исследования в украинском контексте. Выявлены закономерности актуальности изданий с визуальной доминантой для детской аудитории, среди которых их творческий, воспитательный, развивающий и медиаобразовательный потенциал. Проанализировано, что факторами популярности книг без текста у взрослых читателей являются изменения информационно-коммуникационного пространства, трансформация рецептивных и когнитивных процессов, запрос на нарративные форматы с эмоциональной доминантой. Доказано, что разнообразие сегмента визуального книгоиздания отражает многомерность моделей читательского поведения.

Ключевые слова: визуальная культура, книга, «тихие книги», книжка-картинка, безтекстовая книга.

Lysenko L.I.

Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University

BOOK IN THE EPOCH OF VISUAL CULTURE**Summary**

The article explores the features of the functioning of the book in the visual communications system. The main directions of the scientific discussion on the nature, development and prospects of the wordless books, which require systematic research in the Ukrainian context, are determined. The regularities of the relevance of editions with a visual dominant for the children are clarified, among which are their creative, educational, developing and media education potential. It is analyzed that the factors of popularity of wordless books in adult readers are changes in the information and communication space, the transformation of receptive and cognitive processes, the request for narrative formats with an emotional dominant. It is proved that the diversity of the visual publishing segment reflects the multidimensionality of models of reader behavior.

Keywords: visual culture, book, «silent books», picturebook, wordless book.